

Усі права збережено. Жодна частина цієї книжки не може бути відтворена або передана в будь-якій формі або будь-якими засобами, електронними чи механічними, включно з фотокопією, записом чи будь-якою системою зберігання та пошуку інформації, без письмового дозволу власників авторських прав.

Частина перша

ОБРАЗИ КАЇРУ

Грузін Юрій

Г90 Себек. Роман / пер. укр. О. Якименко. — Харків : ВД «Фабула», 2023. — 384 с.

ISBN 978-617-522-067-2

Колоніальний Єгипет — місце для чудес і пригод. Він манить шукачів скарбів і різного стибу авантюристів. Колишнього військового британської армії капітана Гріффіта втягують у таємничу експедицію, очолювану багатим баронетом і ексцентричною леді, яка знається на зброї і не зважає на вікторіанську етику. Боротися ця компанія буде не тільки з вибагливою єгипетською погодою, а і з невідомими могутніми супротивниками. Під час небезпечної подорожі з'ясується, що скарб, до якого прямує експедиція, — це не золото чи коштовності, а влада над світом. Ключ до цієї влади прихований у давньому храмі, а шлях знають лише Втрачені — особлива раса, що навчилася непомітно співіснувати поряд з людьми.

Міфологія, пригод, справжня дружба, змови, засідки і бої — у такій яскравій обгортці автор подає історію, що змушує задуматися про сенс життя і людські цінності.

УДК 82-311.3

Хай тепер не збочить човен мій зі шляху, хай не схоплять мене й не понесуть на Схід, хай не матимуть влади наді мною демони...

Єгипетська Книга Мертвих

Каїрська осінь 1899 року випала відставному майорові та єгиптологу-любителю Емрісові Гріффіту не надто вдаюю. Кілька справ, більш або менш ризикованих, скінчилися достеменним провалом і завдали відчутного удару його самолюбству, репутації, а разом і фінансам. Відносини майора з єгипетською Вищою службою старожитностей стали дещо напруженими попри численні послуги, які він давніше надавав цій шанованій організації. У результаті єгиптологи, етнографи та географи вже не прагнули бачити містера Гріффіта своїм провідником або довіреною особою. Кошти вичерпувались, а дотримуватись поширеного серед військових — як відставних, так і тих, хто досі на службі,— звичаю жити в борг він не бажав. А отже, жоднісінького гідного шляху виправити становище майор поки не бачив. Певний час Гріффіт навіть замислювався про те, аби приєднатися до чергової експедиції в глиб Чорного континенту, які Імперія час від часу розпочинала «для прояснення ситуації з работорівлею». Невдядна, тяжка праця без мети, але за таких обставин він був готовий майже на все...

Утім, навіть якби життя склалось інакше, Гріффіт і не подумав би відмовити на прохання про допомогу, передане через одного зі скромних службовців англійського консульства. Найперше з тієї причини, що прохачем був його співвітчизник, а майор, попри незгоду з деякими діями Імперії, все ще вважав себе підданцем Її Величності. Не менш важливо, що співвітчизник насправді виявився співвітчизницею — такою собі місис Вітгем. Особою, якщо вірити словам того самого працівника консульства, достатньо молодого та привабливою, аби пробудити лицарські почуття навіть у найбільш цинічному й егоїстичному шукачеві пригод. А містер Гріффіт, хай би що казали злостивці, таким не був.

Отож 2 листопада в четвер майор Емріс Г'юел Гріффіт рушив до готелю «Континенталь», де йому було призначено зустріч. Крокував він швидко, анітрохи не зважаючи на різнобарв'я стародавнього східного міста, що зазвичай так зачаровує туристів.

Доволі колоритні, але так само й нечупарні заїдарі становили різочий контраст убраним за останньою паризькою модою заможним громадянам і хоч-не-хоч вабили до себе погляди прибульців. Але тим, хто прожив у Каїрі не один рік, це вище встигло надокучити. Майор, навіть не повернувши голови, пройшов повз дресированого бабуїна, який перекидався на покритій розшитою попоною спині меланхолійного віслючка, що хизувався табличкою з номером (вухатих обов'язково належало реєструвати — закон, що першим часом неабияк змішив європейців). За виставою несхвально спостерігав дервіш у гостроверхому ковпаку, а трохи далі хлоп'ята-газетярі азартно вигукували останні новини й розмахували екземплярами свого товару — не тільки «Le Journal d'Egypte», а й «Daily Mail», «Le Figaro», «New York Tribune».

На шаріа Ель-Магіб екзотичні обірванці траплялися дедалі рідше, а навпроти просторої тераси готелю, де вечеряли в затінку посаджених у діжки пальм і акацій чоловіки в смокінгах і пані в мереживних сукнях із турнюрами, їх майже не було.

Каїр проводжав старе століття, сповнений надій на кращі часи. Місто росло і змінювалось, аж захоплювало дух. Вулицями сюди й туди прямували трамваї, там, де колись тулилися жалюгідні хаупи й відкривалися пустирі, виростили будинки, спроектовані найкращими італійськими та французькими архітекторами. Проте чи не всі блага цивілізації діставались чужим — найперше, звичайно, англійцям. Для більшості єгиптян плоди прогресу виявлялися гіркими: нові звичаї несли головно лиш нове здирство. Не завжди мудрі й ще рідше гідні джентльмена дії лорда Евеліна Кромера, що фактично правив поряд із хедивом Аббасом II, теж не сприяли примиренню тубільців зі зверхніми чужинцями. Варто лише згадати, що жодного чужоземця тут не можна було притягнути до суду — він міг відповісти лише перед консульським трибуналом своєї країни, члени якого, звісно, ставали на його бік. Зате будь-які дії, спрямовані проти «гостей держави», розслідували з усією ретельністю і суворо карали.

Гріффіта, який не забував про привілейоване становище своїх співвітчизників у Каїрі, неабияк здивувала наполегливість, яка читалась за гречними зворотами переданої йому записки місис

Віттем. Наполегливість, породжена — він готовий запрягнути-ся — страхом. Звичайно, жіноцтву, що від природи нервово, часом властиво перебільшувати небезпеки далеких країн. Та все ж не настільки, аби змусити особу досить заможну, щоб зупинитися в найрозкішнішому готелі міста, забути про скромність і кликати на поміч незнайомого джентельмена. Чому, скажіть-но, цієї помочі не надали й у консульстві? Гріффіт був навіть подумав, що шахраї, від браку яких Каїр не потерпав, хочуть його втягнути в аферу, пов'язану з єгипетськими старожитностями. Але ж не відмовлятиметься офіцер від зустрічі з дамою через якісь непевні підозри!

Персонал «Континенталю», звичайно ж, чудово знав Гріффіта на лице. У «європейському» Каїрі взагалі майже всі знали всіх — така вже особливість колоніального життя, яку свого часу влучно зауважив містер Кіплінг. Тут не минає й двох-трьох літ, а будь-який джентельмен уже знається з силою-силенною людей. Але навіть якби майор не був настільки відомим в Ісмаїї, доля сера Чарза Шейле-Лонга йому не загрожувала. Відважного дослідника, змученого поневіряннями в експедиції до Центральної Африки, сплутали з жебраком, відмовилися впустити до готелю й навіть грозилася провчити батогом. А елегантний відставний мундир Гріффіта — без відзнак, але пошитий у кращі часи в Коллакота — цілком достатньо говорив уважному погляду. Новесенький техаський капелюх стетсон, що його волів носити майор замість тропічного шолома, бедуїнської кув'ї або тарбуша, мав напрочуд імпазантний вигляд. Відтоді, як до двору хедива було закликано колишніх офіцерів армії конфедератів, що невдовзі уславилися своїми зухвалими й романтичними ескападами, у Каїрі мода на Новий Світ уже ніколи остаточно не минала. Раз у раз вона спалахувала, наче полум'я пригаслого вогнища... чи, радше, поверталася, як напади перемінної пропасниці.

Проти сподівання, місис Розабель Віттем зустріла його одразу у вестибюлі. Швейцар — сивочолий француз, наділений низьким проникливим голосом і подобою зятого шулера на спочинку (яким він, найпевніше, і був), указав поглядом на молоду пані в дорожньому вбранні лілового кольору. Майор підійшов і відрекомендувався, не без таємної втіхи відзначивши стрункий

стан і нижній колір шкіри своєї vis-a-vis. Красуні Каїру вели не-настанну й затягу війну з засмагою. У ній годилася найрозмаїтіша зброя: парасолі, крислаті капелюшки, вуаля й навіть арабські хустки-яшмаки, що лишали відкритими тільки очі. Про численні мазі й оливи нема чого й казати... І однак перемогу найчастіше здобував усемогутній Ра, повелитель денного світила.

Шойно місис Віттем відповіла на привітання та виявила звичайні знаки ввічливості, вона перейшла до справи.

— Містере Гріффіт, сер Джейкоб Метьюз відрекомендував мені вас як людину, що тямить у єгиптології й чудово знає Каїр. Я знайома з ним уже доволі давно — він радше ладен применшити, аніж перебільшити...

Майор усміхнувся.

— Ви надто люб'язні, пані. Жоден чужинець досконало не знає Каїру. Якщо хтось спробує переконати вас у протилежному, сміливо можете назвати його брехуном. Це місце має безліч облич. Те, що оточує вас тут, — це «Париж на Нілі». Місто більш європейське за деякі в Європі. Та залиште Ісмаїю — й тоді справді переступите межу Сходу, який лише здається привітним. Насправді він підступний, зверхній і відгороджений від чужинців своїми звичаями й законами так само надійно, як ґратами-мушарабіа. Під маскою, яку легко сплутати зі справжнім лицем, ховаються інші, зовсім не такі привабливі... проте, нехай я й не своя людина у Старому місті, я справді маю деякі корисні знайомства. Я до ваших послуг.

Якусь мить очі кольору хмарного неба уважно вивчали Гріффіта. Та, вочевидь, майорова промова — задалегідь складена спеціально для тих, хто потребував гіда, — справила добре враження. Леді Віттем, зітхнувши, промовила:

— Я лише боюсь... мушу попередити вас, містере Гріффіт, що ця справа трохи... небезпечна.

Безперечно, на таке зауваження можна дати лише одну відповідь:

— Хай це вас не турбує.

— До того ж, гадаю, я цілком можу покластися на вашу тактовність джентельмена і офіцера. Містере Гріффіт, чотири... вже майже п'ять днів, як мій чоловік Ніколас Віттем вирушив на одну важливу зустріч і зник без сліду. Я звернулася в кон-

сульство, вони розпочали пошуки, але марно. Ви — моя остання надія.

Незважаючи на певну мелодраматичність тону, у її словах виразно прозвучав щирий розпач. Майор заспокійливим жестом підняв руку.

— Я зроблю все, щоб відшукати вашого чоловіка якомога швидше. Та для початку чи не могли б ви повідомити мені подробиці?

Леді Віттем на це, озирнувшись, висловила побажання продовжити бесіду на свіжому повітрі, адже в готелі забагато чужих вух. На питання, кому ж це здувається їх підслуховувати, відповіла, що сама б не проти це дізнатись, а поки воліє не ризикувати. Гріффіт не став сперечатися.

Він гадав, що леді захоче прогулятися в затінку платанів і сикомор уславленого поетами саду Ебекіє, що починається одразу за стінами «Континенталу». Однак, знову його здивувавши, місис Віттем обрала цілком протилежний напрямок — у бік берега Нілу. Брати екіпаж вона теж відмовилась.

Сонце схилялось до обрію, і вздовж каналу Ісмалія неквапно походжали пари: безтурботні, сповнені спокійного самовдоволення, цілком звичайного для більшості вихідців із Європи, що осіли в Каїрі й Александрії. Життя шанованих обивателів-чужоземців у ті дні плинуло легко й поволі, присмачене помірною порцією екзотики і значно більшою — нудьги. З ранку до першої дня вони проводили на службі, решту часу ділили між клубом і рестораном, навідували знайомих або ж ось так прогулювались вулицями, маючи намір завершити такий багатий на події — і такий схожий на попередні — день відвідинами театру.

Хоч пора була вечірня, спека ще не спала, а від води тягло приємною прохолодою. Майор запропонував винайняти одну з маленьких нільських фелюк для короткої річкової прогулянки, пославшись на те, що так їх точно ніхто не підслухає. Окрім хіба що матросів, які, найпевніше, знають лише по кілька англійських і французьких слів. Цього разу його супутниця висловила цікавиту згоду.

Коли єгиптянин хоче підкреслити крайню бідність свого співвітчизника, він не порівнює його з церковною мишею, а нази-

ває «людиною без човна». Ніл — животворна артерія Єгипту, і кожний наділений гідністю місцевий уродженець прагне собі запопасти якщо не улюблену на всьому Середземномор'ї фелюку чи сандал¹, то хоч якусь посудину, здатну триматися на воді. Тому орендувати човна або невеличке суденце з командою, не обов'язково дисциплінованою, зате добре обізнаною зі своєю справою, тут не велике діло.

Лише коли вибрана Гріффітом крихітна фелюка з екіпажем із двох смаглявих худорлявих матросів вийшла з каналу на річковий простір і рушила вгору за течією повз палаци і сади напрочуд мальовничого острова Булак², леді Віттем наважилась продовжити свою розповідь.

— Бачте, Ніколас... містер Віттем уже років десять, як захопився минулим Єгипту. Недуга, поширена в Лондоні, про що вам відомо краще, ніж мені. Яюсь до рук моєму чоловікові потрапив незвичайний манускрипт. Ніколас достатньо знався на ієрогліфіці, щоб розшифрувати його. Там ішлося про якусь таємницю, поховану в пустелі...

Гріффіт схилив голову, намагаючись приховати усмішку. Скільки разів йому випадало чути подібні історії від легковірних колекціонерів і доморощених археологів! Здатні на нескінченні вигадки араби цілими днями морочилися над подібними «стародавніми манускриптами», виводили нібито старовинні мапи з точними вказівками на стародавні поховання, після чого щасливо збували свої підробки самозваним єгиптологам. Багато хто навіть, не бажаючи вовтузитися з папірусом, використовував звичайний папір, підфарбований кавою, яка в Давньому Єгипті, звісно, траплялася рідше за білих ведмедів. Не кажучи вже про те, що кожна хоч трохи освічена людина розуміє: фараони, які всіма силами прагнули приховати місця свого останнього спочинку, нізащо б не заохочували створення мап, що могли б полегшити працю розкрадачів гробниць. Самі ж розкрадачі не менше за спочилих правителів зацікавлені в збереженні таємниці скарбів. Для більшості давні могили — щось на кшталт рахунку в банку, з якого можна час від

¹ Сандал — вузьке парусне судно з однією або двома щоглами.

² Зараз його частіше називають Гезіра (Джезіра), що перекладається просто «острів».

часу знімати необхідну для життя суму. Тобто раз на рік витягати на світло чергову статуетку чи предмет убранства мумії, аби потай продати на ринку. Мешканці поселення Ель-Курна, горезвісні своєю майстерністю, з якою спустошують некрополі, часом, коли знайдуть занесену пісками мастабу (могили одного з вельможних єгиптян), поспіхом будують над нею халу-пу. Після чого спокійно ведуть розкопки буквально в себе під підлогою.

І про які плани, схеми й «загадкові манускрипти» тут може йтися?

З іншого боку, людину, здатну самостійно розшифрувати ієрогліфічний напис, обманути не так легко, як звичайного «любителя старожитностей», що юрмами прибувають на кожному пароплаві, марячи статуетками з полірованого чорного каменю й не випускаючи з рук бедкерівського або мюрреївського путівника. Та й англійці в Каїрі зникають без сліду далеко не щодня, тож майор не став уривати оповіді місис Віттем.

— Цей документ,— вела далі та,— являв собою нотатки мандрівника, що скопіював папірус, віднайдений під час єгипетської кампанії Наполеона. У ті часи стародавня писемність іще лишалася цілковитою загадкою, однак ієрогліфічний напис супроводжували коментарі грецькою.

— Ви хочете сказати, що це було щось подібне до розетської плити?

— Не зовсім так. Автор грецької частини жив у добу Птолемеїв. У вступі він нарікає, що не зміг до пуття розібрати ієрогліфів, накреслених у часи V династії. Однак за допомоги певного не названого на ім'я помічника йому все ж удалося зробити частковий переклад.

— Дуже цікаво. І про що ж там була мова? — Майора знову спіткала думка про каверзи шахраїв, але він постарався зберегти непроникний вигляд. Цілковито успішно.

Леді Віттем відповіла не одразу. Після нетривалої внутрішньої боротьби вона похитала головою.

— На жаль, Ніколас взяв з мене слово не розкривати нікому зміст манускрипту без його дозволу. Скажу тільки, що йдеться про скарб незрівнянно цінніший, ніж коштовності всіх царів Єгипту разом узяті.

— Справді? А що спонукає вас думати, ніби цей скарб — хай би чим він був — не більш як легенда? Або результат... на-вмисного обману?

— Повірте, ми маємо підстави не сумніватися в справжності манускрипту. Або принаймні деяких викладених у ньому відомостей. Ми провели експеримент і отримали безсумнівний результат, коли... — Місис Віттем затнулася і швидко завершила: — Повірте мені, про підробку тут немає мови.

— Навіть якщо так, мені буде доволі складно щось з'ясувати, не маючи уявлення, про який скарб ідеться. Хоч би в найзагальніших рисах,— зазначив Гріффіт.

Його співрозмовниця знову глибоко замислилася.

— Ця таємниця пов'язана з одним святилищем — назовемо його так, хоч воно не має ніякого стосунку до релігії,— що розміщувалося південніше від кордонів Верхнього Царства. Нині це територія Єгипетського Судану. До Ніколаса дійшли чутки, що в Каїрі мешкає арабський драгоман¹, що брав участь в одній із попередніх — безуспішних — експедицій до нього.

— О, були й попередні експедиції?

— Так, їх здійснювали час від часу, але всі вони виявились невдалими — через різні обставини. У провалі останньої головну роль відіграло таке невчасне повстання Мухаммеда Ель-Махді.

— Так і є, часи були не найкращі для наукових досліджень,— погодився Гріффіт.— Я сам іще хлопчиною був під Хартумом із сером Чарзом Вілсоном у вісімдесят п'ятому. Бачив на власні очі безчинства дєрвішів. Вести розкопки тоді було б нелегко. Але, можливо, я щось чув про ту експедицію? Хто її організував?

— Чути про неї ви ніяк не могли.— Місис Віттем (якщо тільки Гріффіту не привидалось) ледь помітно усміхнулася під вуалю.— Пошуки святилища через певні причини проводились у глибокій таємниці.

— Через причини, про які ви не можете мені розповісти?

— Саме так. Але зважуся вас запевнити, що річ тут не в можливих негараздах із Вищою службою старожитностей.

Гріффіт кивнув — у часи заворушення Махді ця шанована установа діяла вже не одне десятиліття й на неї необхідно було

¹ Драгоман — тут це слово позначає провідника й перекладача.

зважати. Доба нічим не прикритого мародерства — час Бельцони й Ріфо¹ — лишилася в минулому.

— Думаю, вам вдалося мене заінтригувати. Як же звучить цього араба-драгомана? І яким шляхом до вас дійшли чутки про нього?

Поки тривала розмова, човен проминув Булак і тепер наближався до другого, такого красивого острова Рода, від садів якого віяло солодкими пахощами квітів. Майор гукнув до човнярів і наказав триматися правого, ширшого річкового рукава. Нільська вода, багряно-золота в призахідних променях, засліплювала очі химерною грою відблисків, і дагабії² під косими вітрилами, схожими на крила велетенських бабок, здавалося, линули в повітрі, заледве торкаючись кілями Священної Річки.

Місис Віттем поправила вуаль, яку так і намірявся зірвати річковий вітер. Не потрібна була особлива проникливість, аби зрозуміти: вона знову міркує, до яких меж може дійти її відвертість.

— Намагаючись розшифрувати записи, Ніколас завів кілька доволі незвичайних знайомств,— нарешті промовила вона.— Серед інших мені була відрекомендована міс Елліс Пейл, яка в цій подорожі стала моєю компаньйонкою. Загадкова особа. Переконана суфражистка, хоч я жодного разу не чула, щоб вона проповідувала ідеї рівності статей.— Місис Віттем знову ледь помітно усміхнулась.— Як і будь-які інші ідеї. У кожному разі вона з «нових жінок». Надзвичайно енергійна, обізнана в різних сферах знань і наділена рішучим характером. Можливо, більш рішучим, ніж дозволяють правила пристойності, але у справі на зразок нашої це лише на краще. Наскільки я розумію, саме від неї Ніколас почув про невдачу експедицію. І про єдиного її учасника, що лишився серед живих,— Хішама Сауда. А також про інші важливі речі.

— Мушу зізнатися, я щойно відчув непоборне бажання побесідувати з вашою компаньйонкою, місис Віттем.

¹ Джованні Баттіста Бельцони (1778–1823) — італійський мандрівник, археолог-любитель; Жан-Жак Ріфо (1786–1845) — відомий кайрський скупник нелегально добутих єгипетських старожитностей.

² Дагабія — різновид популярної на Нілі пасажирської вітрильної барки.

— Я буду щиро втішена, якщо це вам вдасться, майоре. На жаль, учора вона залишила готель, щоб з'ясувати, яка доля спіткала Ніколаса. Відтоді ми з нею не бачились. Жодних звісток я не отримувала.

— О, тобто мені доведеться мати справу не з одним, а з двома зникненнями? Ви повідомили консульство? Аташе Метьюза?

— Стосовно міс Пейл? Ні, вона сказала в жодному разі цього не робити.

Гріффіт із подивом звів брови — прохання здалось йому дещо незвичайним. Утім, таємнича пані цілком прозаїчно могла мати негаразди із законом.

Але тут у нього зринула інша думка.

— Скажіть, а скільки років вашій компаньйонці?

— На вигляд — не більш як тридцять.

— І її можна назвати привабливою?

На цих словах майорова супутниця поглянула на нього з підозрою — якщо не з таємним обуренням. Мабуть, їй самій спадало на думку, що містер Ніколас Віттем і міс Елліс Пейл зникли майже одночасно з причини, зовсім не пов'язаної з єгиптологією.

— Вона дещо вульгарна, на мій погляд,— пролунала нарешті відповідь,— але, гадаю, чоловіки вважають її миловидною.

Оскільки нічого до сказаного вона не додала, Гріффіт розпитував далі:

— Я так розумію, міс Пейл довго жила в Єгипті?

— Не певна. Вона розмовляє арабською, але не надто чисто. Принаймні тубільцям складно її зрозуміти. В ієрогліфіці не розуміється, єгиптологію раніше не вивчала.

— Хотілося б у такому разі знати, з якого джерела вона почерпнула свої відомості. І на що сподівалася, намагаючись розшукати вашого чоловіка?

— Не знаю, але міс Пейл наділена багатьма талантами. Часом... вона мене просто лякає.

— Справді? А чим?

Леді Віттем опустила погляд.

— Це не так просто пояснити. Як я вже згадувала, міс Пейл надзвичайно рішуча. Ба більше, я жодного разу не бачила від неї ані найменших виявів слабкості чи страху. І цей погляд...

не могу чіткіше висловити, але є в ній якась... дика, неприручена сила, з якою навіть чоловіки змушені рахуватися.

Кілька секунд минуло в мовчанні. Гріффіт кинув погляд на вечірнє небо, що швидко темнішало, клацнув накривкою брегета й підсумував:

— Що ж, усе це доволі цікаво, проте пора вже не рання, гадаю, нам час повертатися.— Діставши згоду, він махнув веслярам, які з видимою полегшею розвернули суденце і спрямували його вниз за течією.— З вашого дозволу, підіб'ємо підсумки. Ваш вельмишановний чоловік, бажаючи роздобути відомості про певне стародавнє поховання, вирушив на зустріч... із ким?

— З Хішамом Саудом.

— Тим самим, останнім учасником експедиції?

— З ним. Він зараз мешкає в Карафі, південному Місті Мертвих, у домі грека-карбівничого Димитроса Трикаліса. Неподалік від мавзолею імама Ель-Шафії.

— Ви повідомили про це владу?

— Так, але жодних доказів не виявлено. Трикаліса допитали, і той зізнався, що Сауд справді жив у нього якийсь час, але недавно відбув у невідомому напрямку. Чоловіка мого грек, за його словами, ніколи не бачив.

Остання новина не давала великих надій. Після не надто делікатних розпитувань місцевих охоронців закону з'ясувати щось буде ще складніше. Мешканці Міста Мертвих не любили, коли в їхні справи втручалися сторонні. Особливо люди хедива або верховного комісара.

— Добре,— сказав він спокійно,— я з'ясую, чи правду він каже, цей Димитрос. Чи не бажаєте ви повідомити мені ще якісь подробиці?

— Боюся, що ні.

— Коли відбулися ці експедиції в пошуках скарбу й куди точно вони прямували?

— Відомі нам спроби здійснювали 1881-го і 1853-го, а найраніша — 1805-го.

— О, тобто пошуки велись і до того, як було розшифровано перший з ієрогліфічних написів? То як же про існування цього... святилища стало відомо? Ви щось говорили про грецький переклад?

— Так, але в грецькому тексті нашого манускрипту про розміщення скарбу сказано дещо туманно. Можливо, це одна з причин, чому на ту давню експедицію чекала поразка.

— Як і всі наступні. Просто дивовижно: скарб не можуть витягти з небуття протягом мало не цілого століття.

Місис Віттем знову зам'ялась.

— Бачте, йдеться не про звичайні цінності. Не про золото й вульгарні самоцвіти. Цей скарб мало знайти, треба зуміти його розпізнати й забрати з собою. Але і знайти непросто.

— Усе це звучить надзвичайно дивно, щоб не сказати — неправдоподібно. Ви впевнені, що зацікавлення вашого чоловіка пов'язані винятково зі справами минувшини? Бачте, Єгипет не дарма прозвали Воротами Азії. А після відкриття Суецького каналу пристрасті ще більше розпалились. Шпигунство, таємні війни, афери... гадаю, ні з чим подібним містер Віттем не пов'язаний?

— Анітрохи. Ніколас ніколи не цікавився політикою. Наша сім'я добре забезпечена. Навіть не уявляю, що могло б його спонукати до участі в... як ви були ласкаві висловитись? Таємних війнах і аферах.

Майор знизав плечима. Аташе Джейкоб Метьюз, добрий друг подружжя Віттем, якраз мав до секретної служби Її Величності щонайбезпосередніший стосунок. Це, звісно, не перешкоджало йому знатися з людьми, що не займалися шпигунством, тож слова дружини зниклого єгиптолога цілком могли виявитися широю правдою.

— Гаразд, я порозпитую. Вам поки хотів би порадити бути обачнішою і сподіватися на краще. На совісті контрабандистів не так багато тяжких злочинів проти європейців. У пустелі надто докучливого чужинця можуть відігнати пострілами в повітря. У Каїрі — щонайбільше надурити. Звичайно, в Місті Мертвих або Вавилоні чиняться й гірші речі, та це частіше справа рук звичайних бандитів, а не торговців старожитностями. Агов, ви там, покваштеся!

Останні слова, промовлені арабською, були звернені до матросів. Сонце сховалось, і стрімко, як це зазвичай буває на півдні, настала ніч. Набережна освітилась електричними вогнями: в Ісмаїї п'ятьма лякала перехожих не дужче, ніж на Пікаділлі.